

EFECTELE CRIZEI ASUPRA ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCI ȘI NECESITATEA DEZVOLTĂRII ACESTORA ÎN ROMÂNIA

Lucia-Ramona, Popa¹

Rezumat: *Întreprinderile mici și mijlocii au o contribuție substanțială la realizarea produsului intern brut, la crearea de noi locuri de muncă, la formarea valorii adăugate brute în economie, stimulând concurența în piață. În România, de la începutul crizei, sute de mii de firme și-au suspendat activitatea sau au fost radiate. Tocmai de aceea, consider importantă analiza factorilor care au generat această evoluție a IMM-urilor, precum și măsurile ce trebuie întreprinse pentru ca acest sector să se dezvolte în țara noastră.*

Cuvinte cheie: *sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, eficiență, competitivitate*

Clasificarea JEL: O10

1. Introducere

Întreprinderile mici și mijlocii au jucat dintotdeauna un rol deosebit în viața economică și socială a oricărei țări, aflându-se la baza dezvoltării economiei. Dinamismul, flexibilitatea, adaptabilitatea, potențialul inovator reprezintă câteva dintre caracteristicile pe care întreprinderile mici și mijlocii le au și care sunt considerate esențiale pentru dezvoltarea armonioasă a economiei oricărui stat. În România, IMM-urile generează dinamism și profitabilitate, accentuează competitivitatea, crește gradul de ocupare a forței de muncă active. În situația crizei economico-financiare profunde cu care ne confruntăm în prezent, cel mai afectat segment este cel al IMM-urilor. El a fost primul afectat și de la el se așteaptă și semnalul revirimentului economic, fiind considerat în orice țară cu o economie dezvoltată un sector strategic al economiei naționale respective.

2. Importanța dezvoltării IMM-urilor în economia românească

În România, ca în oricare economie de piață, IMM-urile au efecte benefice pentru sistemul economic, prin rolurile pe care le îndeplinesc:

➤ dimensionarea lor redusă contribuie la diminuarea practicilor birocratice și la evitarea depersonalizării relațiilor umane, datorită scurtării circuitului documentelor și al informațiilor în firmă. De aceea, IMM-urile asigură o calitate superioară a ocupării din punctul de vedere al performanțelor și satisfacției în muncă. Relațiile în aceste firme sunt mai puțin formalizate și există o mai strânsă legătură între eforturile individuale și obiectivele întreprinderii;

➤ accentul pe procesele de inovație, atât în privința tehnologiilor, cât și a managementului, reprezintă o altă trăsătură importantă a IMM-urilor;

➤ un alt rol important este acela că sporesc caracterul concurențial al unor piețe, ele însele fiind surse de concurență, determinând astfel o mai bună satisfacere a nevoilor consumatorilor;

➤ asigură combinații ale unor factori de producție care, în alte condiții, probabil nu ar fi folosiți: resurse locale, produse secundare ale firmelor mari și altele. Cu întreprinderile mari, IMM-urile au relații de cooperare care se prezintă fie sub forma acordurilor de parteneriat (financiar, tehnologic s.a.), fie sub forma unei sub-furnituri (de capacitate, de specialitate s.a.);

➤ IMM-urile contribuie la formarea ofertei de bunuri și servicii și, în acest fel, la formarea PIB, la creșterea exporturilor și a investițiilor naționale;

¹ Asistent universitar doctor, Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești.

➤ întreprinderile mici și mijlocii sunt surse importante creatoare de locuri de muncă, prin aceasta ele contribuind la stabilitatea socială a zonei respective;

➤ sectorul IMM-urilor este principala sursă de formare a clasei de mijloc, ce are un rol decisiv în asigurarea stabilității socio-politice a țării. Acest lucru este posibil datorită faptului că distribuția puterii economice prin sistemul firmelor mici și mijlocii conduce la o repartizare favorabilă a puterii în societate;

➤ IMM-urile sunt administrate direct de către proprietari, de aceea sistemul de luare a deciziilor este foarte simplu și depinde de talentul și de capacitățile manageriale ale acestora. Firmele mici și mijlocii prezintă o mare flexibilitate și rezistență în perioadele de recesiune, datorită capacității de adaptare la modificările pieței;

➤ IMM-urile asigură potențialul de dezvoltare al viitoarelor mari întreprinderi, grație proceselor de creștere și dezvoltare la care iau parte;

➤ întreprinderile mici și mijlocii se pot integra relativ ușor într-o rețea economică regională, ceea ce contribuie la dezvoltarea regiunii respective și la reducerea șomajului.

Întreprinderile micro, mici și mijlocii (IMM) joacă un rol esențial în economia europeană. Ele reprezintă o sursă de abilități antreprenoriale, inovare și creare de locuri de muncă. IMM-urile constituie 99,8% din întreprinderile Uniunii Europene (aproximativ 24 de milioane de IMM-uri) și asigură aproximativ 70% din PIB-ul UE. Totodată, acestea generează două treimi din numărul total al locurilor de muncă, 66,9% în cele 27 de țări ale Uniunii Europene (aproximativ 76 de milioane de locuri de muncă), multe dintre acestea fiind în zonele rurale și generează 58,4% din valoarea adăugată, cu ponderi diferite în diverse sectoare industriale.

În România, cele 600.000 de IMM-uri contribuie cu 70% din produsul intern brut. Totodată, acestea asigură ocuparea a 65,9% din totalul locurilor de muncă din mediul privat și generează 50,34% din valoarea adăugată brută.

Totuși, ele sunt adeseori confruntate cu imperfecțiunile pieței. IMM-urile au de multe ori dificultăți în obținerea de capital sau credite, mai ales în faza de start-up. Resursele lor limitate pot, de asemenea, să reducă accesul la noi tehnologii sau inovare. Diferite programe de acțiune au fost adoptate pentru susținerea IMM-urilor, cel mai recent dintre acestea, Small Business Act (SBA), însumează toate programele și vizează crearea unui vast cadru strategic.

3. Efectele crizei economice asupra sectorului IMM din România

Impactul crizei economice mondiale s-a resimțit puternic în economia României, în ansamblul său, economie care a fost afectată de o încetinire substanțială a creșterii, cu efecte negative și imediate asupra populației și întreprinderilor vizând, în principal, locurile de muncă și volumul vânzărilor. Printre factorii care au determinat declinul IMM-urilor se pot enumera: dificultăți majore în domeniul asigurării finanțării necesare, a lichidităților și blocajul creditării, scăderea drastică a cererii de produse și servicii la nivel național și internațional reflectată în reducerea exporturilor și vânzărilor pe piața internă, fiscalitate extrem de ridicată, creșteri foarte mari ale prețurilor la materii prime, energie și alimente, variații mari ale cursului valutar și inflație, blocajul financiar generat de plățile întârziate, proceduri judecătorești greoaie și costisitoare de soluționare a litigiilor comerciale, cadrul legislativ instabil, birocrăție și numeroase bariere administrative privind desfășurarea activității IMM-urilor; gradul foarte redus al absorbției fondurilor comunitare, măsuri insuficiente de susținere a IMM-urilor în perioada crizei, ajutoare de stat insuficiente și acces dificil la acestea, excesul de controale ale administrației publice locale și centrale asupra IMM-urilor, creșterea constantă a cheltuielilor privind valoarea utilităților și lipsa unor măsuri de facilitare a accesului IMM-urilor la rețelele de utilități.

Toate aceste problemele au afectat toate categoriile de societăți comerciale care s-au văzut brusc confruntate cu întârzierea plăților din partea clienților (care aveau la rîndul lor probleme de cash flow), creșterea costurilor pentru restituirea creditelor angajate în valută ca urmare a deprecierei monedei naționale, diminuarea cifrei de afaceri ca urmare a scăderii cererii pentru produsele și serviciile lor, dificultățile de fluxuri de disponibilități financiare, lipsa capitalului de lucru pentru dezvoltare, etc.

Conform unui studiu realizat de către Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România (CNIPMMR), confederație patronală reprezentativă la nivel național pentru IMM-uri, pe un eșantion de 1723 IMM-uri, în perioada 2008 – 2011 aproape jumătate din IMM-urile investigate (49,71%) și-au restrâns volumul de activitate, 42,99% din firme funcționează la aceiași parametri, iar 7,30% dintre organizații au avut o evoluție ascendentă (întreprinzătorii din cadrul firmelor falimentare nu au putut fi abordați, deoarece fie au închis companiile, fie nu și-au manifestat disponibilitatea pentru a furniza informații).

Examinarea agenților economici în funcție de domeniul în care activează a reliefat, în principal, următoarele elemente: întreprinderile din construcții consemnează cele mai reduse proporții ale organizațiilor care funcționează la aceiași parametri (31,94%) și a IMM-urilor în ascensiune (8,33%), precum și un procentaj mai ridicat de firme ce și-au restrâns activitatea (59,72%), datorită declinului drastic a acestui sector, pe fondul scăderii puterii de cumpărare a populației și restricțiilor de creditare; IMM-urile din domeniul transporturilor înregistrează o pondere mai ridicată de firme care și-au menținut volumul de activitate (51,18%); unitățile industriale dețin procentul cel mai mare de IMM-uri care și-au amplificat activitatea (19,34%), iar entitățile din turism ies în evidență prin ponderea mai scăzută de agenți economici care și-au diminuat activitatea (35,29%).

Tabel nr. 1 Dinamica activității IMM-urilor investigate în perioada octombrie 2008 - martie 2011, în funcție de ramurile de activitate

Nr. crt.	Industrie	Construcții	Comerț	Transporturi	Turism	Servicii
1. IMM-uri care și-au redus activitatea	41,04%	59,72%	47,13%	39,37%	35,29%	41,34%
2. IMM-uri care funcționează la aceiași parametri	39,62%	31,94%	42,89%	51,18%	48,04%	40,94%
3. IMM-uri care și-au amplificat activitatea	19,34%	8,33%	9,98%	9,45%	16,67%	17,72%

Sursa: Carta IMM-urilor, 2011, CNIPMMR

Tabel nr. 2 Evoluția înregistrărilor de IMM-uri în perioada 2007 – 2012

Perioada	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Înmatriculări	144.728	144.177	116.024	123.148	133.190	125.603
Radieri	20.401	50.024	62.481	183.227	71.970	71.745
Suspendări	12.012	12.019	133.362	61.941	24.078	21.086

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului - Sinteze statistice

Datele prezentate în tabelul 2 evidențiază că în anul 2009 peste 133.000 de IMM-uri și-au suspendat activitatea comparativ cu numai 12.000 în anul 2007 și 2008, ceea ce reprezintă o creștere explozivă, de peste 11 ori față de anii anteriori. Această evoluție a modificat raportul între numărul de suspendări și numărul de radieri, din unul subunitar în

anii 2007 și 2008, în unul supraunitar în 2009. Studii internaționale, precum „Doing Business Report” (care cercetează „ușurința de a face afaceri” în țările lumii), efectuat de Banca Mondială, pun în evidență în cazul României costuri și proceduri administrative pentru ieșirea din afaceri mai împovărătoare față de cele de intrare. Din acest motiv, procedura radierii definitive din Registrul Comerțului a fost evitată, proprietarii preferând procedura de suspendare a activității, percepută ca fiind mai puțin birocratică și mai ieftină. Principala categorie de IMM care au recurs la suspendare a fost reprezentată de societățile comerciale fără activitate, denumite în evidențele statistice „întreprinderi dormant” sau inactive la momentul 2009, care nu au depus bilanț contabil (peste 80% din firmele radiate și circa 1/3 din cele suspendate), precum și cele cu venituri sub 10.000 lei (44% din firmele care și-au suspendat activitatea).

Începând cu 2010, asistăm la o creștere masivă a numărului societăților radiate. Ieșirile IMM din sistemul economic au avut drept cauză directă politica de ridicare a gradului de colectare de venituri la bugetul de stat prin introducerea impozitului minim, precum și al diferențierilor în tratamentul TVA, măsuri care au generat o reacție de protecție din partea agenților economici din categoria IMM, aflați deja în dificultate economică.

Faptul că în anul 2009 înființarea de noi IMM-uri nu a căzut dramatic (-20%), iar în 2010 și 2011 înregistrează creșteri (6% respectiv 8%), demonstrează, pe de o parte, potențialul antreprenorial al României, iar, pe de altă parte, necesitatea susținerii dezvoltării sectorului IMM, ca o soluție de ieșire din criză și o modalitate de relansare a creșterii economice. Aceasta este manifestarea așa-numitului „proces de distrugere creativă”, descris de Joseph Schumpeter prin apariția de noi firme în măsură să acopere nișe noi în piață, în timp ce firmele mai puțin competitive dispar din mediul economic.

Din perspectiva profitabilității nete, din totalul de 590.033 de companii active în 2011, un procent de 42% dintre acestea au înregistrat pierderi nete (250.791 de companii), 39% au înregistrat profit net pozitiv (228.326 de firme), în timp ce 19% dintre acestea (110.532 de firme) au depus situații financiare cu profit 0 și cifra de afaceri 0. Acestea din urmă sunt companii care nu au avut activitate în 2011, sau și-au declarat „înghețată” activitatea la Administrațiile Fiscale unde sunt arondate, sau sunt companii inactive, dar care încă nu au fost închise, pe fondul procedurii încă dificile și birocratice de închidere a unei companii în România. La nivelul anului 2011, rezultatul profitului net cumulat la nivel național înregistrat de firmele active din România a fost de 5,315 miliarde de lei, adică de aproximativ 1,178 miliarde euro. Aceasta indică o profitabilitate medie netă de numai 0,52% în 2011 și un profit mediu net de numai 9.008 lei, adică aproape 2.000 de euro per firmă pentru întregul an 2011, aproximativ egal cu valoarea unui salariu minim anual pe economie. Acest rezultat, deși modest, este net superior performanțelor din 2010, când per total companiile au înregistrat o pierdere de 5,68 miliarde de lei, adică o pierdere medie netă de 9.309 lei/companie. Profitabilitatea netă precară din 2011 ne arată că pe medie firmele românești încă suferă și se zbat la granița dintre profit și pierdere și sunt încă prea puțin competitive și eficiente sub aspectul performanței operaționale și financiare.

4. Problemele percepute de întreprinzătorii din România

Percepțiile întreprinzătorilor cu privire la impactul crizei au fost investigate prin intermediul mai multor sondaje de opinie realizate de structuri private sau în cadrul unor proiecte regionale.

Concluzii ale anchetei Danis Consulting cu acoperire regională (2009) asupra activității IMM-urilor arată că:

- 57,3% aveau dificultăți majore cu efectele negative ale climatului economic;
- 50,0% aveau dificultăți cu asigurarea resurselor financiare;
- 44,3% aveau dificultăți cu reducerea costurilor;

- 26,0% se confruntau cu presiunea pentru creșterea vânzărilor;
- 16,7% erau nemulțumiți de instabilitatea legislației.

Potrivit anchetei Institutului de Studii Economice Internaționale din Viena (WIIW), 2010 obstacolele percepute de întreprinzători privesc:

- 88,8% birocrația excesivă;
- 86,7% fiscalitatea împovărătoare.

Cerințele exprimate de întreprinzători:

- 73,3% accesul la finanțare;
- 71,6% cadrul politic stabil;
- 71,5% creșterea suportului public pentru investiții

Potrivit anchetei CNIPMMR din 2012 într-un top al dificultăților majore reclamate de IMM-urile regăsim:

1. Scăderea cererii interne 60,55%
2. Birocrația 52,86%
3. Fiscalitatea excesivă 51,69%
4. Inflația 49,59%
5. Corupția 41,14%
6. Angajarea, pregătirea și menținerea personalului 24,94%
7. Concurența produselor din import 22,90%
8. Accesul dificil la credite 20,22%
9. Costurile ridicate ale creditelor 19,17%
10. Instabilitatea relativă a monedei naționale 19,00%.

Fiscalitatea ridicată, birocrația împovărătoare, dificultățile în obținerea finanțării, controalele excesive reprezintă obstacolele majore structurale cu care s-a confruntat activitatea IMM-urilor românești atât înainte, cât și după declanșarea actualei crize economice. Ele stau mărturie pentru încă slaba reformare a aparatului administrației publice, dar și pentru incoerențele politicii fiscale.

Aceste sondaje reliefează necesitatea luării unor măsuri reale de către factorii de decizie din țara noastră pentru ca întreprinzătorii să-și poată menține activitate și pentru a se putea dezvolta.

5. Măsuri care au rolul de a sprijini dezvoltarea IMM-urilor

Principalele măsuri pe care managementul unui IMM ar trebui să le întreprindă pentru a rezista crizei și a putea readuce într-un final afacerea pe o pantă ascendentă țin de reducerea costurilor cât mai mult posibil, prin eliminarea cheltuielilor care nu sunt absolut necesare desfășurării activității curente (în special a cheltuielilor cu serviciile executate de terți), impulsivarea productivității muncii tradusă într-o folosire cât mai eficientă a forței de muncă de care dispune, selectarea piețelor de desfacere și a clienților după criterii pur economice și de rentabilitate, iar în paralel consolidarea portofoliului de clienți profitabili și stabili financiar.

În domeniul sprijinirii întreprinderilor mici și mijlocii și mediului de afaceri, Guvernul a majorat schema ajutoarelor de stat pentru IMM-uri de 5 ori și a luat decizia amânării la plată a datoriilor firmelor care sunt afectate de criza economică timp de șase luni, cu două condiții: prima condiție este achitarea datoriilor curente lunare către stat; a doua condiție este că trebuie să facă dovada, printr-un sistem de garanții, că pot și au mijloacele prin care să-și achite în viitor datoriile restante. În același timp, au fost simplificate procedurile pentru accesarea fondurilor europene și majorată cota de prefinanțare la proiectele europene, de la 15% la 20% și de la 20% la 30%. Plenul Senatului a adoptat, în septembrie 2012, cu unanimitate, Ordonanța prin care este modificat Codul fiscal în sensul plății TVA pentru facturi la încasare, în cazul

contribuabililor care înregistrează o cifră de afaceri sub 2.250.000 de lei. Măsura plății TVA la încasare se aplică începând cu 1 ianuarie 2013.

Reprezentanții întreprinderilor mici și mijlocii din România consideră prioritare câteva direcții care pot ajuta acest segment să se dezvolte:

- ✓ asigurarea unui cadru legal stabil și predictibil pentru mediul de afaceri, cu îmbunătățirea aspectelor privind reducerea birocrăției și a fiscalității;

- ✓ adoptarea unei noi legi pentru întreprinderile mici și mijlocii, care să asigure implementarea deplină la nivel național a Small Business Act (SBA), aplicarea principiului „Reglementați mai întâi pentru IMM-uri” și creșterea treptată de la 0,4% la 1% din PIB a fondurilor alocate de la bugetul de stat pentru finanțarea programelor de dezvoltare, a măsurilor de sprijinire a înființării de noi întreprinderi și de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, la nivel național și local, pentru perioada 2013-2020;

- ✓ creșterea sumelor alocate programelor de înființare și dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii, cu alocarea prioritară a 300 milioane euro pentru susținerea financiară a programului start-up în perioada 2013-2014, care va asigura crearea unui număr de 300.000 locuri noi de muncă și creșterea cu 4,26% a PIB în perioada 2013-2016;

- ✓ relansarea procesului investițional, prin: diversificarea serviciilor oferite de Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru IMM și Fondul Român de Contragarantare (în prezent FNGCIMM garantează pentru 1,4 mil. Euro și poate garanta pentru încă 2,5 mil. Euro, prin modernizarea serviciilor) în vederea relansării finanțării IMM-urilor;

- ✓ măsuri de stimulare a IMM-urilor: impozitarea graduală a IMM-urilor nou înființate – scutire de impozit în primul an, reducerea cu 50% a impozitului pe profit în cel de-al doilea an, cu obligativitatea de asigurare a funcționării societății pe o durată de minim trei ani după finalizarea facilităților; îmbunătățirea cadrului legal privind schemele de ajutor de stat, cu modificarea criteriilor de acordare pentru a le face pe deplin accesibile IMM-urilor;

- ✓ dezvoltarea IMM-urilor din România, prin susținerea distribuției și comercializării produselor lor, instituirea obligativității pentru marile lanțuri de magazine de a asigura un spațiu minim de desfacere (30%) pentru prezentarea și comercializarea produselor tradiționale și locale realizate de IMM-uri; dezvoltarea rețelelor și centrelor de consultanță și informare pentru IMM-uri, a serviciilor de sprijin în afaceri, susținerea rețelelor de cooperare dintre IMM-uri, centre de cercetare și universități; asigurarea de servicii complexe, adaptate specificului micilor întreprinzători în vederea accelerării recuperării decalajului dintre România și UE (în România sunt 24 de IMM-uri/1000 locuitori, în UE sunt 42 de IMM-uri/1000 locuitori);

- ✓ îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare, prin: simplificarea procedurilor, pentru creșterea absorbției fondurilor structurale; îmbunătățirea reglementărilor privind scutirea impozitului pe profitul reinvestit; creșterea accesului IMM-urilor la achiziții publice; instituirea, potrivit practicii europene, a mediatorului de credite pentru IMM-uri, la nivelul fiecărui județ, după model francez,

- ✓ realizarea inventarului complet al taxelor nefiscale și al avizelor, autorizațiilor și licențelor în vigoare, inclusiv a procedurilor aplicabile pentru obținerea acestora, care să fie accesibil on-line și care să constituie suportul reducerii cu cel puțin 10% dintre acestea și simplificării procedurilor administrative privind înființarea și funcționarea întreprinderilor și reducerea fiscalității și parafiscalității;

- ✓ îmbunătățirea reglementărilor privind executarea silită pentru debite bugetare, cu deblocarea conturilor bancare ale IMM-urilor și crearea unui sistem de reeșalonare a sumelor, prin reținerea de maxim 30% din veniturile lunare, fără afectarea plății salariilor și activității curente.

6. Concluzii

Importanța IMM-urilor decurge din următoarele trăsături ale acestora: oferă noi locuri de muncă, favorizează inovarea și flexibilitatea, se constituie practic în locuri unde personalul se perfecționează și de unde se poate îndrepta apoi spre întreprinderile mari, stimulează concurența, ajută la buna funcționare a întreprinderilor mari pentru care prestează diferite servicii sau produc diferite subansamble, fabrică produse și prestează servicii în condiții de eficiență.

Relansarea economică din România este condiționată de accesul IMM-urilor la finanțare. Reduceri interesului băncilor pentru clienții mici, a costurilor mai ridicate ale creditului, precum și a cerințelor mai severe și a bonității solicitanților, instabilitatea legislativă, scăderea drastică a cererii de bunuri și servicii, fiscalitatea ridicată au determinat IMM-urile să diminueze investițiile, să amâne sau să renunțe la anumite proiecte de investiție, să renegocieze contractele cu furnizorii, să restructureze/diminueze activitățile și astfel să reducă din personal și din salarii. IMM-urile creează locuri de muncă într-un mod mai eficient decât investițiile statului, cu cheltuielă mult mai mică decât bugetul și cu o amploare mult mai mare din punct de vedere social, pentru că antrenează membrii familiei și alte persoane din localitatea respectivă. Tocmai de aceea, autoritățile trebuie să ia măsurile necesare sprijinirii acestui sector: să crească sumele alocate pentru programele de înființare și dezvoltare a IMM-urilor, să simplifice procedurile privind accesul acestora la sursele de finanțare, să creeze un sistem de reșalonare a datoriilor.

Dezvoltarea întreprinderile mici și mijlocii reprezintă șansa României de a reporni motoarele creșterii economice.

Bibliografie:

1. Ghenea, M. (2011), *Antreprenoriat - Drumul de la idei către oportunități și succes în afaceri*, Ed. Universul Juridic, București
2. Nicolescu O., Haiduc I. C., Nancu D. (2012), *Carta Albă a IMM-urilor din România*, Ed. Sigma, București
3. Popa I. (2010), *Management intraprenorial*, Ed. ASE, București
4. Puiu A. coord. (2011), *Politica socială a întreprinderii*, Ed. Independența Economică, Pitești
5. Stancu I. (2002), *Analiza și gestiunea financiară a întreprinderii*, Ed. Economică, București
6. Vasilescu G. L. (2009), *Microcreditarea o soluție alternativă*, Tribuna Economică, nr. 38
7. Banca Mondială (2010), *Doing business Romania, 2010*
8. CNIPMMR (2011), *Carta albă a IMM-urilor din România*
9. Fundația Post-privatizare, (2012), *Situația curentă a întreprinderilor mici și mijlocii din România*, 2012
10. www.immromania.ro